

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра цивільного права

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітньо-наукова програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Програмні компетентності та результати навчання
5. Організація навчання
6. Система оцінювання навчальної дисципліни
7. Політика навчальної дисципліни
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Захист цивільних прав та інтересів
Викладач (-і)	Банасевич Ірина Іванівна, доцентка, к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права
Контактний телефон викладача	(0342) 596130
Е-mail викладача	iryna.banasevych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	<p>Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі здобувачами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kcp.pnu.edu.ua/інформація-щодо-навчального-процесу-2/</p> <p>Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, щодо планів та змісту індивідуальних науково-дослідних завдань.</p>
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є основні принципи, доктринальні засади, правові джерела, окремі поняття, терміни, визначення, дефініції, юридичні категорії інституту здійснення та захисту суб'єктивних цивільних прав та охоронюваних законом інтересів, особливості вирішення основних конструкційно-догматичних проблем цивільного права, які зберігають своє науково-практичне значення під час аналізу та розробки сучасного праворозуміння.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні положення щодо способів та форм захисту суб'єктивних цивільних прав та інтересів. 2. Особливості захисту окремих суб'єктивних цивільних прав та інтересів. <p>Захист суб'єктивного цивільного права є його невід'ємною властивістю. Якщо суб'єктивне право «уповноважує» діяти певним чином, то надання такого права матиме сенс лише в тому разі, коли особа може вчинити відповідні дії навіть за наявності зовнішніх перешкод для цього, долаючи протидію інших осіб. Для цього не має значення чи скористався носій (володілець) порушеного суб'єктивного права всією сукупністю своїх прав на захист. Важливо, щоб держава забезпечила таку можливість за наявності у цієї особи відповідного волевиявлення, а загроза застосування заходів захисту була реальною та самий захист дієвим. Основою вивчення дисципліни є бездоганне знання цивільного законодавства та вміння застосовувати його на практиці, де можливі відхилення з огляду на диспозитивність норм цивільного законодавства.</p> <p>Навчальна дисципліна покликана сприяти засвоєнню здобувачами комплексу знань щодо доктринальних концепцій провідних цивілістичних наукових шкіл України в аспекті становлення та видозміни інституту захисту суб'єктивних цивільних прав та інтересів, вирішення проблемних питань у цій сфері.</p> <p>Попри те, що окремі положення ЦК України на момент його прийняття були й залишаються доволі прогресивними для пострадянського перехідного</p>	

суспільства: здійснення і захист цивільних прав та інтересів одержали самостійне правове регулювання на рівні кодифікованого акту, були визначені як загальні підходи до здійснення цивільних прав, так і базові принципи та межі їх здійснення, захисту окремих видів цивільних прав, зокрема права власності, договірних прав, прав інтелектуальної власності тощо, присвячена значна кількість норм спеціальної частини ЦК, у судовій практиці вони вирішуються доволі неоднозначно, що актуалізує вивчення даної навчальної дисципліни.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Захист цивільних прав та інтересів» є формування у здобувачів освіти теоретичного розуміння суті понять «суб'єктивне цивільне право» та «охоронюваний законом інтерес», можливих способів їх захисту у разі порушення, оспорювання чи невизнання та вивчення практичного застосування набутих знань до конкретних життєвих ситуацій.

Основними цілями вивчення навчальної дисципліни «Захист цивільних прав та інтересів» є науковий аналіз інститутів здійснення та захисту суб'єктивних цивільних прав та інтересів та на його основі формування та розвиток професійних компетентностей для самостійного розв'язання практичних проблем, які виникають у процесі здійснення суб'єктами цивільних правовідносин права на захист.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

- ✓ здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу джерел цивільного права та результатів наукових досліджень цивільних правовідносин;
- ✓ здатність проводити дослідження інститутів цивільного права на відповідному рівні;
- ✓ здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, в тому числі іноземних;
- ✓ здатність приймати обґрунтовані рішення щодо вибору та застосування способів захисту цивільних прав та інтересів;
- ✓ здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології для роботи з джерелами цивільного права;
- ✓ здатність скеровувати зусилля, поєднуючи результати різних досліджень та аналізу, вчасно подавати результат.

Фахові компетентності:

- ✓ здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності у сфері цивільного права;
- ✓ здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України, зокрема цивільне право;
- ✓ здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток цивільного права та правозастосування в Україні;
- ✓ здатність використовувати сучасні цивільно-правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів цивільного права;
- ✓ здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію;
- ✓ здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур цивільного судочинства в Україні;
- ✓ здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці цивільно-правових явищ та правозастосовній діяльності;

- ✓ здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм цивільного права, а також розуміння особливостей практики їх застосування;
- ✓ здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту цивільних прав, свобод та інтересів клієнтів;
- ✓ здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією;
- ✓ здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Програмні результати навчання:

- ✓ проводити збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел цивільного права, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження;
- ✓ здійснювати презентацію свого дослідження у сфері цивільного права, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження;
- ✓ обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи;
- ✓ дискутувати зі складних приватно-правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання;
- ✓ ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію, отриману з достовірних джерел для проведення наукових досліджень та практичної діяльності у сфері цивільного права;
- ✓ проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів приватного права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу;
- ✓ аналізувати та оцінювати практику застосування окремих цивільно-правових інститутів;
- ✓ обґрунтовувати правову позицію обрану для захисту цивільних прав та інтересів;
- ✓ мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування;
- ✓ інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у сфері захисту цивільних прав та інтересів.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
1	081 Право	1	вибіркова

Тематика навчальної дисципліни				
Тема	кількість год.			
	лекції	заняття	сам. роб.	
Змістовий модуль 1. Загальні положення щодо захисту суб'єктивних цивільних прав та інтересів				
Тема 1. Теоретичні підходи до визначення сутності захисту суб'єктивних цивільних прав	2	2	4	
Тема 2. Захист цивільних прав та інтересів у судовому порядку	2	4	6	
Тема 3. Захист цивільних прав та інтересів у адміністративному порядку	2	1	4	
Тема 4. Захист цивільних прав та інтересів нотаріусом	-	1	4	
Тема 5. Самозахист цивільних прав та інтересів	2	2	4	
Тема 6. Здійснення захисту цивільних прав через представника	-	-	6	
Тема 7. Поняття і значення строків (термінів) для захисту порушених прав та інтересів	-	2	6	
Змістовий модуль 2. Особливості захисту окремих суб'єктивних цивільних прав та інтересів				
Тема 8. Особливості захисту права власності	-	-	8	
Тема 9. Особливості захисту майнових та немайнових прав інтелектуальної власності	-	2	6	
Тема 10. Особливості захисту особистих немайнових прав	2	2	6	
Тема 11. Особливості захисту суб'єктивних спадкових прав	2	2	6	
Разом за семестр		12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах Навчально-наукового юридичного інституту і визначається п. 4.6 Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у Навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженим Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 12.10.2010 р. (зі змінами та доповненнями) – <i>текст розміщений на сайті Інституту</i> https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2023/02/Положення-про-порядок-оцінювання-здобувачів-у-ННЮІ.pdf</p>			
Вимоги до письмової роботи	<p>Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма здобувачами письмової контрольної роботи на 9-му занятті, яка охоплює усі питання навчальної дисципліни.</p> <p>На контрольну роботу виносяться чотири практичних завдання, які оцінюються у 10 балів кожне та одне теоретичне запитання, яке оцінюється у 10 балів. Максимальний бал за контрольну складає 50. <u>За бажанням (для отримання додаткових від 1 до 5-ти балів) здобувачі можуть виконувати індивідуальні завдання за темою</u></p>			

	<p>відповідного семінарського заняття. Види, приклади підготовки та критерії оцінювання індивідуальних завдань <i>знаходяться в Методичних вказівках для підготовки до семінарських занять, які розміщені на сайті кафедри</i></p> <p>https://kcp.pnu.edu.ua/op-magistr/navchalno-metodychni-materialy/</p>
Семінарські заняття	<p>Система оцінювання семінарських занять визначена п. 4.6.2. Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у Навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженим Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 12.10.2010 р. (зі змінами та доповненнями) – <i>текст розміщений на сайті Інституту</i></p> <p>https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2023/02/Положення-про-порядок-оцінювання-здобувачів-у-ННЮІ.pdf</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Порядок та організація контролю знань здобувачів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються р. 5 Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у Навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженим Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 12.10.2010 р. (зі змінами та доповненнями) – <i>текст розміщений на сайті Інституту</i></p> <p>https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2023/02/Положення-про-порядок-оцінювання-здобувачів-у-ННЮІ.pdf</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма підсумкового контролю – залік.</p> <p>Залік виставляється викладачем на останньому семінарському занятті у семестрі відповідно до п. 4.6. Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у Навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Перескладання семестрового заліку проводиться окремою парою в письмовій формі за графіком, затвердженим директором Інституту, здобувачами, які одержали після виставлення заліку «не зараховано» (нижче 50 балів), а також мали на день виставлення заліку невідпрацьовані пропущені заняття (за умови їх відпрацювання). Заліковий білет у такому випадку складається із 5 практичних завдань, які оцінюються у 20 балів кожне. Максимальний бал за залікову роботу складає 100.</p> <p>Залік також може проводитися з використанням технологій дистанційного навчання на платформі https://d-learn.pnu.edu.ua/. У такому разі залік проводиться у тестовій формі. Структура білета – 50 тестових завдань різної складності, кожне з яких оцінюється у 2 бали.</p>
7. Політика навчальної дисципліни	

Письмові роботи:

Планується виконання здобувачами освіти однієї обов'язкової та додаткових письмових контрольних робіт, письмових тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік міститься в Методичних вказівках для самостійної роботи), письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях.

Академічна доброчесність:

Очікується, що здобувачі будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
URL: <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі відвідають семінарські заняття навчальної дисципліни.

Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Здобувач зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття.

Лекційні заняття можуть проводитися з використанням технологій дистанційного навчання. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник навчальної дисципліни віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу здобувача (п. 5.1.2 Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у Навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2023/02/Положення-про-порядок-оцінювання-здобувачів-у-ННЮІ.pdf>).

Неформальна освіта:

Визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (в редакції від 01.11.2022 року) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Башурин Н. Неюрисдикційні форми захисту найково-технічної інформації. Підприємництво, господарство і право, 2020. № 2. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/2/2.pdf>
2. Діденко Л.В. Стіввідношення судових та позасудових способів захисту цивільних прав. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2020. № 3. URL: <http://law.journalsofznu.zp.ua/archive/visnik-3-2020/6.pdf>
3. Жук А. Відновлення становища, що існувало до порушення у системі способів захисту суб'єктивних цивільних прав. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. №1. С. 11-16.
4. Катренко А.А. Охоронюваний законом інтерес як категорія цивільного права України та деяких зарубіжних країн: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2020. 21с.
5. Концепція оновлення Цивільного кодексу України. Київ: Видавничий дім «АртЕк», 2020. 128 с
6. Кот О.О. Здійснення та захист суб'єктивних цивільних прав: проблеми теорії та судової практики: монографія. Київ: Алерта, 2017. 494 с.

7. Козловська Л.В. Теоретичні засади здійснення і захисту спадкових прав: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2015. 448 с.
8. Лісничка О.М. Цивільно-правовий захист прав пацієнтів в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Харків, 2021.
9. Марченко В. Щодо питання здійснення нотаріусом захисту суб'єктивних цивільних прав. Підприємництво, господарство і право, 2020. № 3. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/3/7.pdf>
10. Оновлення Цивільного кодексу України: формування підходів: колективна монографія / О.І. Виговський, Н.Ю. Голубєва, С.Д. Гринько та ін.; за заг. ред. проф. Довгерта А.С. та Харитоновна Є.О. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020, 674 с.
11. Особливості захисту суб'єктивних цивільних прав: Монографія / За заг. ред. академіків НАПрН України О. Д. Крупчана та В. В. Луця. К.: НДІ приватного права та підприємництва НАПрН України, 2012. 400 с.
12. Панченко І.М. Визнання права власності як спосіб захисту цивільних прав: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2016. 22 с.
13. Підлубна Т.М. Право на захист цивільних прав та інтересів [текст]: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. К., 2009.
14. Пільков К.М. Способи захисту прав у суді: проблеми сучасної гібридної моделі. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022, №11. С. 304-313.
15. Приватноправові механізми здійснення та захисту суб'єктивних прав фізичних та юридичних осіб: Колективна монографія / В.Л. Яроцький, В.І. Борисова, І.В. Спасибо-Фатєєва, І.В. Жилінкова та ін. / За наук. ред. проф. В.Л. Яроцького. Х.: Юрайт, 2013. 272с.
16. Родоман Т.О. Зміна умов договору як спосіб захисту цивільних прав та інтересів: автореферат дис. ... канд. юрид. наук. К., 2018. 23 с.
17. Спадкове право: крізь призму судової практики: монографія / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2021. 536 с
18. Федорич І.Я. Здійснення права на спадкування за цивільним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Івано-Франківськ, 2018. 19 с.
- Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках:
1. Банасевич І.І. Захист цивільних прав та інтересів: методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання спеціальності 081 «Право». Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2023. URL: <https://kcp.pnu.edu.ua/op-magistr/navchalno-metodychni-materialy/>
2. Банасевич І.І. Захист цивільних прав та інтересів: методичні вказівки для підготовки до семінарських занять здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання спеціальності 081 «Право». Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2023. URL: <https://kcp.pnu.edu.ua/op-magistr/navchalno-metodychni-materialy/>

Викладач

Ірина БАНАСЕВИЧ,

доцентка кафедри цивільного права